

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Kymen Yrittäjät yhtyy lausunnossaan Suomen Yrittäjien 24.2.2025 jättämään lausuntoon.

Näemme, että esitys julkisten hankintojen kilpailun lisäämiseksi ja avaamiseksi on oikeasuuntainen ja tähtää niin alueiden elinvoiman lisäämiseen kuin julkisen talouden säästöihin pitkällä tähtäimellä. Kymenlaakson kuntien hankintatoiminnalla ja päätöksillä on keskeinen rooli alueen elinvoiman kehittämisessä. Oleellista on, että muutosehdotukset parantavat pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin. Tavoitteen saavuttamiseksi edellytetään entistä avoimempaa julkisen ja yksityisen sektorin vuoropuhelua.

Näemme erityisesti, että hankintayksiköiden tulisi aina ennen sidosyksiköiltään tekemiä suorahankintoja tarkastella hankittavien tuotteiden ja palvelujen markkinoita niin kokonaiskustannusten kuin aluetaloudellisten vaikutusten näkökulmasta. Julkisten hankintojen taustalla on järjestämisvastuu, ei tuotantovastuu. Alueen pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmasta on tärkeää, että kilpailua lisätään avoimilla hankintakäytännöillä. Tämä edistää kuntien ja kaupunkien hankintayksiköiden oman alueen tuotteiden ja palvelujen markkinoiden tuntemusta ja edellyttäisi hankintayksiköiltä jo lähtökohtaisesti hankintojen huolellista valmistelua.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Markkinakartoitus. Kymen Yrittäjät pitää erittäin tärkeänä, että valmisteluvaiheessa markkinakartoitukseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Näemme Suomen Yrittäjien lausunnon mukaisesti, että markkinakartoituksen tulisi olla pakollinen kaikissa kansalliset kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa, ei vasta yli 10 miljoonan euron hankinnoissa. Tämä varmistaisi aidosti kilpailulliset hankinnat.

Markkinakartoitus ja sen rinnalle nostettuna erityisesti markkinavuoropuhelu edistäisi oleellisesti hyvin valmisteltua ja laadukasta markkinat huomioivaa hankintaprosessia. Nämä kaksi hyvin valmistellun kilpailutuksen osaprosessia tarjoavat tasa-arvoisen foorumin käydä vuoropuhelua hankintayksiköiden, yritysten ja mahdollisten tarjoajien kanssa. Mitä paremmin markkina tunnetaan, sitä paremmin voidaan kilpailuttaa.

Kannatamme järkeviin osiin jaettuja hankintoja, sillä ne lisäävät tehokkaasti kilpailua ja pk-yritysten on paremmat mahdollisuudet tehdä tarjouksia.

Hankintamenettelyn keskeyttäminen yhden tarjouksen tilanteissa. Yhden tarjouksen kilpailun uusimisen näemme lähtökohtaisesti hyvänä. Näemme, että hankintamenettelyn keskeyttämisestä yhden tarjouksen tilanteessa voisi poiketa, kun markkinatilannetta avaava markkinavuoropuhelu on toteutettu. Aidosti haastavassa markkinatilanteessa voi olla, ettei tarjouksia tule kuin yksi. Koemme, että käsite "huolellisuusvelvoite" on liian tulkinnanvarainen. Sen mukaisesti toteutettu markkinakartoitus voi vapauttaa hankintayksikön yhden tarjouksen tarjouskilpailun uusimiselta.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Kuten esityksessä on todettu, onnistuneiden kilpailutusten edellytyksenä on hankintayksiköiden velvollisuus panostaa kilpailun edistämiseen. Kilpailun lisääminen edistää pk-yritysten osallistumismahdollisuutta julkisiin hankintoihin, samoin tekee aidon markkinavuoropuhelun lisääminen kilpailutuksen valmisteluvaiheessa sekä hankintojen osiin jakaminen.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Vähimmäisomistusvaatimus (10 % vähimmäisomistus) on selkeä ja tukee markkinoiden tasapuolisuutta. Näin vältetään keinotekoiset järjestelyjä kuten tilanteita, jossa vähäisellä omistusosuudella on kyetty välttämään hankintojen aitoa kilpailuttamista hankkimalla suoraan in-

house yhtiöltä. Tämä ehdotus varmistaa in-house yhtiöiden käytön läpinäkyvyyttä ja velvoittaa valmistelemaan julkisen hankintoja markkinaehtoisesti.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmasta avoin kilpailutus sidosyksikköhankinnoissa vahvistaisi osallistumismahdollisuuksia julkisissa hankinnoissa. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteiseen tahtotilaan pohjaten muutos lisäisi julkisen ja yksityisen vuoropuhelua ja markkinoiden toimivuutta. Parhaimmillaan nykyiset yritykset lähtevät kasvuun ja uusia yrityksiä syntyy luoden alueelle työpaikkoja. Tällainen pk-yrityskannan vahvistuminen taas edistäisi Kymenlaakson alueen elinvoimaa sekä paikallistaloutta.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Kymen Yrittäjien näkemyksen mukaan edellä mainittu pienen ja keskisuuren yrityskannan vahvistuminen ja elinvoimaisuuden lisääntyminen. Näemme, että avoin kilpailutus luo mahdollisuuksia mikroyritystenkin ja pienten yritysten kasvuun aina keskiuureksi yritykseksi, enenevässä määrin työllistäväksi kasvuyritykseksi. Avoin kilpailutus pakottaisi tarjoajat vääjäämättä tehostamaan toimintaansa ja se puolestaan tukee niin tuotteiden kuin palvelutuotannon kehitystyötä ja innovaatioita, mikä on kansataloudellisesti merkittävä asia. Pitkällä voidaan odottaa lisääntyneen kilpailun tuovan kustannussäästöjä julkiseen talouteen.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Kymen Yrittäjät yhtyvät Suomen Yrittäjien lausuntoon.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Kymen Yrittäjien mielestä on tarkasteltava markkinoiden avointa kilpailutilannetta. Tunnistamme, että myös liikevaihdoiltaan pienempien sidosyksiköiden palveluiden kilpailuttaminen voisi tuottaa juuri niitä hyötyjä, joita lain muutoksella tavoitellaan. Pienempien sidosyksiköiden tarjoamat palvelut ovat pk-yrityksille erityisen houkuttelevia, ja kilpailua voitaisiin tehokkaimmin lisätä parantamalla juuri pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin. Omistusosuusvaatimus edellyttää julkisen hankkijan uudistamaan hankintaprosesseja, mikä alkuvaiheessa vaatii resursseja ja osaamista, mutta pitkällä tähtäimellä hyödyttää sekä julkista kuntien taloutta että yksityistä taloutta yritysten kasvun, työpaikkojen ja myös verotulojen lisääntyessä

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Kymen Yrittäjät yhtyy Suomen Yrittäjien lausuntoon.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Ymmärrämme rikosrekisteriotteista aiheutuvan hallinnollisen rasitteen ja tuemme ehdotusta niiden pakollisuudesta luopumisesta sekä vakuutusmuotoisen todistuksen sallimisesta. Se vähentää sekä hankintayksiköiden että tarjoajien hallinnollista työtä ja todennäköisesti nopeuttaa myös hankintaprosessia ja sopimusten allekirjoittamista.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Kymen Yrittäjät yhtyvät Suomen Yrittäjien lausuntoon. Keskeistä on, että harmaata taloutta torjutaan jatkossakin tehokkaasti. Keskeistä on, että harmaata taloutta torjutaan jatkossakin tehokkaasti.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Kymen Yrittäjät näkee, että hyvä julkinen hankintatoiminta on avointa ja että tietoa hankinnoista jaetaan. Se edistää markkinoiden avoimuutta, estää harmaata taloutta ja mahdollistaa myös markkinoiden toimivuuden paremman arvioinnin. Pidämme suorahankintoja koskevaa lakisääteistä jälki-ilmoitusvelvollisuutta ja myös ilmoitusvelvollisuuden säännösten tarkentamista tärkeänä ja markkinoiden avoimuutta tukevana toimena.

Muut huomiot

Lakiuudistuksen siirtymäaika, toimeenpano ja muutosprosessi. Siirtymäaika ja muutosprosessi on kyettävä resursoimaan riittävästi hankintoja tekevissä yksiköissä, jotta esimerkiksi yhden tarjouksen

kilpailutuksen uusimisen sekä hankintojen osiin jakamisen velvoitteessa ei ajauduta tilanteeseen, missä julkisten hankintojen valmistelun kesto pitenee. Pidemmällä tähtäimellä tarkasteltuna nähtävissä on kustannustehokkuutta ja aluetaloudellista vaikuttavuutta, sillä pk-yritysten parempi mahdollisuus osallistua julkisiin hankintoihin vahvistaa pk-yrityskantaa ja synnyttää työpaikkoja vahvistaen edelleen Kymenlaakson alueen elinvoimaa sekä paikallistaloutta.

Kantola-Pakkanen Sirpa
Kymen Yrittäjät